

DE KRACHT VAN HET GELOOF

Preek 5 september 2021

‘Geloof geeft een enorme kracht,’ zei Mark Rutte in een interview met het blad Petrus. Eén van zijn favoriete Bijbelverhalen was dan ook Simson. Hij bevindt zich met deze uitspraak in goed gezelschap. Jezus leerde zijn volgelingen dat wie gelooft en niet twijfelt bergen kan verzetten. De schrijver van de Johannesbrief gaat er vanuit dat ‘ons geloof’ de hele wereld aan kan. Het klinkt heel erg overdreven allemaal. Is die claim waar?

Toen oud-president Donald Trump jong was ging hij naar de Reformed Church in New York. Daar luisterde hij naar de preken van de beroemde ds. Norman Peale. Die preekte de kerk vol met zijn verhalen over de kracht van het geloof. ‘Stamp in je hoofd dat je een succesnummer bent,’ luidde het credo van deze collega. Trump moet deze woorden inderdaad in zijn oren hebben geknoopt. Wat is er mis met dit positieve denken? Of is er niets mis mee als je de woorden ‘we zijn wereldoverwinnaars’ uit 1 Johannes 5 ernaast legt?

‘Het geeft mij kracht,’ luidt vaak het antwoord op de vraag naar wat geloven voor mensen betekent. ‘Het geeft mij houvast, steun.’ Inderdaad geloven is niet

niks. Het doet wat positiefs met je. Wie doorvraagt komt erachter hoe moeilijk het is om aan te geven wat er dan precies gebeurt met je. Is het een gevoel? Een manier van denken? Onze minister-president, die voor 49% twijfelt en voor 51% gelooft, geeft een aannemelijk antwoord.

1 Johannes 5 : 1 – 5

‘Wie anders kan de wereld overwinnen dan hij die gelooft dat Jezus de Zoon van God is.’

1Johannes 5 : 5

Het boek

Bij de verhuizing heb ik helaas nogal wat boeken weg moeten doen. Eentje had ik al in mijn hand om in de doos met af te voeren spullen te werpen. Maar ik kon er toch geen afscheid van nemen. Het betrof een oudje. Een Amerikaans werkje uit 1952 met de titel *The Power of Positive Thinking*. Ik hield de Nederlandse vertaling uit het jaar van de Watersnood -1953- in de hand en las op de kaft: ‘De kracht van het positieve denken’. Wie kon er in het jaar van de Watersnood niet wat mentale kracht gebruiken? Wie kan er af en toe geen kracht gebruiken? Ik wel. En als positief blijven daarbij helpt. Bewaren om nog eens te lezen hoe het in z’n werk gaat.

In 2006 werd het zelfhulpboek opnieuw in ons land uitgegeven. De inhoud blijkt altijd nog de moeite waard. De klassieker wil een bijdrage leveren aan het vergroten van het welzijn, het geluk, de veerkracht van de levenstevredenheid van de lezer. In de boekwinkel kom je op de plank psychologie boeken tegen met dezelfde intentie. Een paar titels: De maakbaarheid van het Geluk. Authentiek Happiness. Positieve Psychologie als bron van geluk. Opvoeden tot Geluk. We zijn er stapel op. Wie wil er nou niet gelukkig worden? En zou God ons niet gelukkig willen zien? Zeker te weten. Hij wil dat we onze weg in het licht gaan, zoals Hij zelf in het licht is, staat er in de Johannesbrief. ‘In hem is geen spoor van duisternis,’ schrijft Johannes. Geen somberheid, negatieve gedachten, angsten, kwaadwillendheid.

Het boekje ‘De kracht van het positieve denken’ moet in ons nieuwe huis ergens op de boekenplan staan. Ik wilde het u laten zien, maar ik kon mijn exemplaar toch niet terug vinden. Dat ik het kwijt ben is misschien maar goed ook. De kracht van het positieve denken is toch geen hoofdzaak in de kerk?

Wie de brief van Johannes leest krijgt mee, dat in de gemeente van Jezus Christus ons geloof een bron van kracht is, van een enorme kracht zelfs. In de kerk gaat het over meer, dan de kracht van het positieve denken, het draait om meer dan optimisme. Het gaat om geloof en dan niet in jezelf.

Zelfbewuster

Het boek 'De kracht van het positieve denken' is in de jaren 50 van de vorige eeuw geschreven door een predikant van de *Reformed Church* (de Hervormde Kerk) in New York. De Amerikaanse dominee Norman Vincent Peale zette in het boek uiteen zijn opvattingen over waar mensen kracht aan kunnen ontleen. Positief denken mensen! U weet wel. De buurman vertelt dat hij thuis gekomen is met een slechte uitslag uit het ziekenhuis. En jij geeft hem de raad 'om toch vooral positief te blijven'. Prima advies op zich. Doen. Het credo van Norman Peale ging een stapje verder. 'Stamp in je hoofd dat je een succesnummer bent,' vatte hij zijn boodschap samen. In zekere zin zegt de schrijver van de Johannesbrief dat ook tegen zijn lezers. 'Je bent een succesnummer!'

De eerste lezers waren gemeenteleden van een kerk in crisis. De meningen waren verdeeld over de inhoud van het evangelie. Was de Zoon van God nou echt met Jezus mens geworden of niet? Er waren al leden uit de gemeenschap weggelopen. Heel verwarrend bleven zij maar schieten en invloed uitoefenen op hun oude gemeente. En dan schrijft Johannes met zoveel woorden: 'Laat je niet overweldigen door de problemen, maar overwin ze en wel door het geloof in Jezus Christus.' Succes is in die zin voor jullie als gelovigen weggelegd. Donald Trump zat in zijn jonge jaren onder het gehoor van ds. Norman Peale. Hij zal de kern van de preek 'Stamp in je hoofd dat je een succesnummer bent' vast en zeker in zijn oren hebben geknoopt. Nog niet zo'n gek idee.

Als leden van de gemeente van Jezus Christus leven we soms in een bepaald opzicht beneden onze stand. We blijven onder de maat. Een beetje zelfbewuster, een beetje geloviger, positiever, krachtiger mag best. In de tijd van het Nieuwe Testament liet keizer Augustus na een gewonnen oorlog op de triomfboog die hij voor zichzelf oprichtte beitelen: 'Wereld-overwinnaar'. Ik weet niet of Johannes weet heeft gehad van dit opschrift uit zijn tijd. Hij noemt zijn lezers wel zo: wereld-overwinnaars. 'Wie anders kan de wereld overwinnen, dan hij die gelooft dat Jezus de Zoon van God.' Dat is niet niks. Als gelovige ben je een wereld-overwinnaar. Das een opsteker.

Liefde

De lievelingstekst van ds. Norman Peale om over te preken zouden deze woorden uit 1 Johannes 5 - christenen als wereldoverwinnaars- hebben kunnen zijn. Zijn voorkeur ging echter uit naar woorden van Paulus. Ook goed. In de Bijbelvertaling in zwang in 1953 schrijft Paulus in Fil. 4 : 13 woorden van dezelfde optimistische strekking als Johannes doet, maar dan persoonlijk toegespitst. Paulus in de cel schrijft: 'Ik vermag alle dingen in Christus, die mij kracht geeft.' In zijn boek De kracht van het positieve denken geeft ds. Norman Peale een treffend voorbeeld, hoe met die tekst 'Ik vermag alle dingen in Christus, die mij kracht geeft.' mentale power aan te boren. Het verhaal met zeker herkenbare elementen ging zo:

Na een lezing voor zakenlieden werd ds. Peale aangeschoten door één van de aanwezigen. Hij vroeg de dominee op dringende toon: 'Kan ik u even spreken? Het gaat over iets, dat van geweldig van belang voor mij is.' De predikant nam hem mee naar een zijkamer om te praten. De man zat met een fiks probleem. Hij was zakenman en naar de stad gekomen voor de belangrijkste transactie van zijn leven. Hij zei: "Als ik slaag, betekent dat alles voor mij. Als ik faal, ben ik verloren. Maar ik ben zo vreselijk onzeker. Ik heb geen vertrouwen. Ik geloof niet dat het mij lukt deze deal tot stand te brengen." "Hier zit ik nu," ging hij verder. "Ik ben veertig jaar. Waarom word ik mijn leven lang geplaagd door minderwaardigheidsgevoelens, door twijfel aan mijzelf? Hoe kom ik aan een beetje meer zelfvertrouwen? Ik ben zo nerveus." De predikant gaf de man een formule mee. Een recept om tot in het oneindige te herhalen. Een stem om ermee tegen zijn angst en onzekerheid in te gaan. "Als je op straat komt zo meteen, herhaal dan enkele keren de woorden, die ik je meegeef. Ben je thuis, in bed, doe hetzelfde. Als je morgenochtend wakker wordt, zeg ze dan drie keer op voordat je opstaat. Citeer ze nog eens drie keer op weg naar de zakenbespreking. Doe het met overtuiging. Het zal zeker werken. Geloof erin en u zult voldoende kracht ontvangen om dit probleem het hoofd te bieden." En toen gaf de predikant het middel tegen zijn minderwaardigheidsgevoel en faalangst: "Ik vermag alle dingen door Christus, die mij kracht geeft." De man was niet vertrouwd met de Bijbel. Vandaar dat de dominee deze woorden uit Filippenzen voor hem opschreef. Het briefje ging mee. De man zou het serieus proberen. Werkte het ook? Later, schreef Norman Peale dat de woorden wonderen hadden verricht bij deze gespannen zakenman. Deze paar woorden uit de Bijbel bleken ongelooflijk veel te doen bij zo iemand. Na nog meer aan zijn minderwaardigheidsgevoelens en angsten te hebben gesleuteld, ontwikkelde deze onzekere zaken man een krachtig vertrouwen. Vertrouwen in zijn eigen kunnen. Voortaan trok hij succes aan, in plaats dat hij het afstootte.

Het zelfvertrouwen en het succes zijn de man van harte gegund. Positief in leven staan is belangrijk. Maar in de brief van Johannes gaat het om meer dan een mooie Bijbeltekst als een mantra tot in het oneindige te herhalen, net zo lang tot je er zelf in gelooft. Johannes heeft niets met het najagen van zakelijk succes. Hij spoort zijn lezers aan de liefde na te jagen. De problemen in jezelf in de kerk, de moeilijkheden die je in de wereld ondervindt overkom je door de liefde.

Het hele geloof van Johannes ademt de sfeer van de liefde. Jezus Christus, de Zoon van God, is mens geworden. Hij heeft zichzelf voor ons gegeven. Zo bracht hij verzoening voor de zonden van de wereld en daardoor mogen wij weten hoe groot de liefde is, waarmee God ons en de hele wereld heeft liefgehad. Toegegeven, het heeft iets ergerlijks: een jongeman nog, nota bene in de bloei van zijn leven, die zich vervolgens vrijwillig laat oppakken, aftuigen en aan het kruis laat nagelen. Hoe zou zo iemand een voorbeeld, ja zelfs een Verlosser voor mensen kunnen zijn? Toonbeeld liefde, verkondigt Johannes.

De predikant-dichter Sytze de Vries noemt de liefde een alles overwinnend wapen. Ik citeer: 'Liefde, die ons hebt geschapen, vonk waarmee Gij zelf ons raakt, alles overwinnend wapen, laatste woord dat vrede maakt.'

Perspectief

Ten slotte laat ik Mark Rutte aan het woord. Hij verwoordt heel mooi hoe volgens hem geloof, innerlijke kracht tot stand kan brengen. 'Geloof geeft enorme kracht,' zegt Mark Rutte in een interview voor het blad 'Petrus'. Hij bevindt zich met deze overtuiging in goed gezelschap. Volgens Jezus kan het geloof bergen verzetten en de Johannesbrief heeft het over niet minder, dan een wereld-overwinnend geloof. Rutte, zelf voor 49% ongelovig en voor 51% gelovig, gaf het interview midden in coronatijd, wat aan zijn woorden een bijzondere lading geeft. Geloof geeft een enorme kracht. Dat is mooi! Hoe werkt dat dan? 'Waar je anders enorm bezig kunt zijn met problemen,' vertelde hij in het coronajaar, 'plaatst het geloof in God, die in een groter perspectief.' Hij gaf bij deze voorstelling van zaken ook direct een concreet voorbeeld. In mei vorig jaar, midden in de coronacrisis, overleed Rutes moeder, 96 jaar oud. 'Het geloof kan steun bieden op moeilijke momenten,' zei hij. 'We mochten niet op bezoek in het verpleeghuis, alleen die laatste nacht. Een heel rare tijd. Als je in zo'n periode kunt geloven, dat er méér is, dat helpt enorm, weet hij. De kracht van geloof zit 'm in het anders kijken naar de dingen, wat erachter zit, Wie erachter zit. Geloven is leven in een wereld

die in alle opzichten doorzichtig is tot op haar Schepper en Redder. Je ziet door het geloof in Jezus Christus een God, die liefde en licht is, zonder een spoor van duisternis, achter de loop der dingen staan.